

УНИВЕРЗИТЕТ
УМЕТНОСТИ
У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ
ЛИКОВНИХ
УМЕТНОСТИ

University of Zagreb
Academy of Fine Arts

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti

Međunarodna naučna konferencija | International scientific conference

25. i 26. novembar 2021. Beograd | 25/26 November 2021 Belgrade

Perspektive umetničkog obrazovanja – refleksije i ishodi Perspective of art education – reflections and outcomes

Urednice/ Editors

Aleksandra Joksimović
Bojana Škorc
Maja Bosnar

KNJIGA REZIMEA / BOOK OF ABSTRACTS

Perspektive umetničkog obrazovanja – refleksije i ishodi Perspective of art education – reflections and outcomes

Urednice/ Editors
Aleksandra Joksimović
Bojana Škorc
Maja Bosnar

Međunarodna naučna konferencija

Perspektive umetničkog obrazovanja – refleksije i ishodi
Perspective of art education – reflections and outcomes

Programski odbor/ Program Committee

Predsednik/ President

Aleksandra Joksimović

Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

Članovi /Members

dr Nevena Hadži Jovančić, profesor Univerziteta u Beogradu

mr Mrđan Bajić, redovni profesor, Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

dr Bojana Škorc, redovni profesor, Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

dr Maja Bosnar, vanredni profesor, Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu,
saradnik Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

dr um. Milivoj Miško Pavlović, vanredni profesor, Fakultet likovnih umetnosti,
Univerzitet umetnosti u Beogradu

dr um. Branko Raković, redovni profesor, Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu

Mr arta Tomislav Buntak, redovni profesor, Akademija likovnih umjetnosti, Sveučilište u Zagrebu

Ana Marjanovic-Shane, Ph.D, Associate Professor of Education, Independent Scholar,
University of Delaware, School of Education

Dr sc. Josip Zanki, docent, Akademija likovnih umjetnosti, Sveučilište u Zagrebu

Sadržaj:

- 7 Milivoj Miško Pavlović**
Učiti slikom
Learning through images
- 10 Tomislav Buntak**
Izazovi i mogućnosti visokog umjetničkog obrazovanja
Challenges and possibilities of higher art education
- 11 Tijana Mandić, Biljana Pejić, Bojana Škorc**
Uverenja o kreativnosti
Beliefs about creativity
- 12 Gordana Belić**
Mladi umetnici između sna i jave profesionalnog života - Radionica i istraživački projekat namenjen studentima završnih godina FLU u Beogradu
Young artists between the dream and the reality of professional life - A Workshop and research project for students of Faculty of Fine arts
- 13 Josip Zanki**
Etnografija gradnje suhozida: iskustvo terena u nastavi
The ethnography of dry stone walling: field experience in teaching
- 14 Biljana Pejić**
Umetnost u funkciji mentalnog zdravlja
Art as a tool for improving mental health
- 15 Bojana Škorc**
Vizuelni prikaz straha
Visual Depiction of Fear
- 16 Tatjana Stojanović**
Art brut studio-likovni projekat u radu sa pacijentima Dnevne bolnice VMA
The Art Brute Studio – an art project applied in working with patients of the Military Medical Academy Outpatient Hospital
- 17 Danica Ćirić**
Kreativne aktivnosti kao osnova za brzu psihološku intervenciju u krizi, rad sa migranitma
Creative activities as a basis for urgent psychological intervention in crisis; work with migrants
- 18 Ida Loher**
Vlastita umjetnička praksa kao dio stručnog usavršavanja učitelja likovne kulture - definiranje održivog modela edukacije
Visual arts teachers' art practice as part of their professional development - Defining sustainable educational model
- 19 Miroslav Huzjak**
Kroskurikularno povezivanje kao interdisciplonarni most između likovnog i drugih područja
Cross-curricular connections as interdisciplinary bridge between art and other fields
- 20 Sanja Krsmanović Tasić**
Partnerstvo umetnika i nastavnika: Kreativni pristup umetničkom obrazovanju
Teacher/Artist Partnership: A Creative Approach to Art Education

- 21 Dejana Nešović**
Likovni/vizuelni umetnik kao pedagog u javnom prostoru ; Kreator neformalnog pristupa u obrazovanju - proces, ideja, cilj
Painter-visual artist as a pedagogue; Creator of informal approach in education - process, idea, goal
- 22 Maja Bosnar**
Refleksije in/formalnog obrazovanja- Javni čas apstrakcije
Reflections on in/formal education – Public class of abstraction
- 23 Jelena Bračun**
Perspektive muzejske pedagogije i umjetničke medijacije
Perspectives of museum pedagogy and art mediation
- 24 Alen Novoselec**
Umjetnost za baštinu
Art for Cultural Heritage
- 25 Robert Šimrak, Renata Burai, Goran Radoš**
Odgaj za vrijednosti putem dječjega likovnoga stvaralaštva - Vrijednosti u likovnim radovima u zbornicima Susreta hrvatskoga dječjega duhovnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“, 2012.-2021.
Education for values through children’s artistic creations - Values in Artworks in the Collections of the Meeting of Croatian Children’s Spiritual Creativity “Stjepan Kranjčić”, 2012-2021.
- 26 Letricija Linardić i Nina Licul**
Inkluzivne i senzorne metode rada u umjetničkoj nastavi
Inclusive and sensory methods of work in art teaching
- 27 Jasmina Obradović**
Izražajnost dečijeg crteža u kontekstu likovnog vaspitanja i obrazovanja
Expressiveness of children’s drawings in the context of visual arts education
- 28 Tamara Nikolić, Nikola Koruga, Kristina Mladenović**
Međugeneracijsko pozorište zajednice kao osnova za učenje vizuelnim metodama
Intergenerational community theatre as a basis for learning through visual methods
- 29 Zlata Tomljenović i Sara Negovetić**
Primjena modela interaktivne nastave likovne kulture u trećem razredu osnovne škole
The Application of the Interactive Visual Arts Teaching Model in the Third Grade of Elementary School
- 30 Tanja Dabo, Maja Bosnar, Letricija Linardić**
Umjetnost u procjepu: očekivanja, procesi i rezultati
Art in the gap: expectations, processes and results
- 31 Antonija Balić Šimrak**
Djetinjstvo u ozračju umjetnosti
Childhood in the Artistic Field
- 32 Aleksandra Joksimović**
Umetnost u školi u funkciji razvoja pojedinca, društva i kulture
Art at school for the purpose of personal, social and cultural development
- 33 Mia Arsenijević**
Savremena umetnost u nastavi Likovne kulture za 3. razred osnovne škole
Contemporary art in the teaching of Art for the 3rd grade of primary school

34 Marija Pavlović i Vera Večanski

Umetnost u opštem obrazovanju kao predmet i sredstvo istraživanja: primer rada s glinom
Art in General Education as a Subject and as a Means of Research: An Example of Working with Clay

35 Nikola Smilkov i Snežana Jovanova-Mitkovska

Komparativni pregled nastavnog programa umetničkog obrazovanja – razredna nastava u RS
Makedonija i drugim zemljama
Comparative overview of the curriculum of art education – classroom teaching in North Macedonia
and other countries

36 Nikola Smilkov, Snežana Jovanova-Mitkovska, Biljana Popeska

Koncept integracije i korelacije u umetničkom obrazovanju
Integration and correlation concept in art education

Bojana Škorc

*Fakultet likovnih umetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts in Belgrade*

Vizuelni prikaz straha

Prema ideji holističkih psiholoških pristupa crtež se posmatra kao sredstvo u ličnom radu, ne analizira se sa pozicije psihopatologije, već kao samostalna celina, gde sam proces stvaranja crteža predstavlja elaboraciju psihološkog stanja crtača. U prethodnom istraživanju strahova se pokazalo da studenti likovnih umetnosti u poređenju sa studentima muzičkih umetnosti imaju značajno povišen izražen nivo nespecifičnih strahova (Škorc, Hrnčić, 2019).

Fokus istraživanja je likovni prikaz i elaboracija straha. Metod: učesnici su popisali svoje strahove, nacrtali slobodnom tehnikom, a zatim crtež obradili (crtež 2) tako da postane manje strašan. Subjekti: 68 studenata Fakulteta likovnih umetnosti prve i treće godine i (kontrolna grupa) 40 studenata Fizičkog fakulteta u Beogradu, total N=108, Ž=58%, M=42%, starosti 21 god.

Obrada: T-test, neparametrijske metode.

Rezultati: 1. godina FLU navodi statistički značajno više strahova od 3. godine i studenata fizike. Između studenata 3. godine FLU i fizike nema razlika. Pojavljuju se prosečno tri odgovora po ispitaniku. Klase prema sadržaju: strah od nesrećnih događaja – smrt, gubitak voljenih (30%); situacije sa anksioznim odgovorom – visina, dubina, mali prostor, mrak (16,5%); bića sa anksioznim odgovorom – insekti, zmije, miševi (15%); subjektivna stanja – usamljenost, greške (13,2%); loši odnosi (9,6%); životni neuspeh (7,9%); paranormalne pojave – demoni, unutrašnji glasovi (3,6%); filozofski strahovi – prolaznost, ništavilo (3,3%). Crtačke strategije smanjenja straha su: umanjeње objekta (zmija postaje glista, pauk – tačka); izmena situacije (docrtavanje ukrasa); izmena apstrakcije (maglina postaje kugla). Nalazi pokazuju da kod studentske populacije postoje strahovi od kojih je jedna trećina vezana za realno moguće opasnosti, dok dve trećine proizilaze iz subjektivnog stava. Aktivnošću crtanja, strahovi postaju vidljivi, stvara se mogućnost daljeg rada na integrisanju u svesno iskustvo, čime se podržava rad na sopstvenom mentalnom zdravlju.

Ključne reči: strah, vizuelizacija, ekspresija, crtež.

Visual Depiction of Fear

According to the idea of holistic psychological approaches, the drawing is seen as a tool applied in personal work; it is not analysed from the angle of psychopathology, but as an independent whole, where the process of creating a drawing is actually the elaboration of the sketcher's psychological state. The previous research on fears shows that visual arts students exhibit significantly higher levels of unspecified fears as compared to the students of music (Škorc, Hrnčić, 2019).

The focus of the present research is the visual depiction and elaboration of fear. Method: the participants list their fears, draw them applying the freehand technique, and then draw them again (Drawing 2) in order to make them less intimidating. Subjects: 68 first-year and third-year students of the Faculty of Fine Arts (FFA) and 40 students of the Faculty of Physics in Belgrade (control group); total number of students: 108, F=58%, M=42%, age: 21.

Analysis: T-test, non-parametric methods.

Results: Statistically speaking, the first-year FFA students listed a considerably greater number of fears as compared to the third-year FFA students and the students of physics. There is no difference between the third-year FFA students and the students of physics. There are three replies per respondent on average. Classes of fears according to contents: fear of unfortunate events – death, loss of loved ones (30%); situations involving anxiety responses – height, depth, small space, darkness (16.5%); beings involving anxiety responses – insects, snakes, mice (15%); subjective states of mind – loneliness, mistakes (13.2%); bad relationships (9.6%); failure in life (7.9%); paranormal phenomena – demons, inner voices (3.6%); philosophical fears – transitoriness, nihilism (3.3%). Drawing strategies aimed at reducing fears: reducing the size of the object (a snake becomes a worm, while a spider becomes a point); change of situation (adding decorative patterns to the drawing); change of abstraction (haze becomes a sphere). The results show that one-third of fears persisting in the student population are related to realistically possible dangers, while two-thirds stem from their subjective attitude. The activity of drawing makes fears more visible and enables further work on their integration into a conscious experience, thus improving one's mental health.

Keywords: fear, visualisation, expression, drawing

Učesnici:

Ida Loher

ida.loher@gmail.com
Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb

Mia Arsenijević

mialukovac@yahoo.com
Fakultet pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu
Faculty of Education, University of Kragujevac

Letricija Linardić

letricija.linardic@apuri.uniri.hr
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
Academy of Applied Arts, University of Rijeka

Nina Licul

nina.licul@apuri.uniri.hr
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
Academy of Applied Arts, University of Rijeka

Milivoj Miško Pavlović

misko_pavlovic@yahoo.fr
Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts, Belgrade

Dejana Nešović

dejananesovic@yahoo.com
Udruženje građana Studio Mano, Novi Sad
Association of Citizens Studio Mano

Gordana Belić, student doktorskih studija

eratosten@gmail.com
Fakultet likovnih umjetnosti, Univerzitet umetnosti u Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts, Belgrade

Miroslav Huzjak

miroslav.huzjak@ufzg.hr
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Faculty of Teacher Education University of Zagreb

Jasmina Obradović

jasmina.obr@yahoo.com
PU „Dečiji dani“ Beograd
Preschool “Dečiji dani”, Belgrade

Jelena Bračun

jelenabracun01@gmail.com
Udruga za promicanje vizualne kulture OPA
OPA Association for Promotion of Visual Culture

Tijana Mandić

tianamandic@gmail.com
Fakultet dramskih umjetnosti
Faculty of Dramatic Arts, University of Arts, Belgrade

Biljana Pejić

b.pejic@yahoo.com
Udruženje za empirijska istraživanja umjetnosti
Association for Empirical Study of Art

Marija Pavlović

marija.pavlovic@uf.bg.ac.rs
Učiteljski fakultet, Univerzitet u Beogradu
University of Belgrade, Teacher Education Faculty

Vera Večanski

vera.vecanski@uf.bg.ac.rs
Učiteljski fakultet, Univerzitet u Beogradu
University of Belgrade, Teacher Education Faculty

Nikola Smilkov

nikola.smilkov@ugd.edu.mk
Fakultet obrazovnih nauka, Univerzitet „Goce Delčev“, Štip
Faculty of Educational Sciences, Goce Delčev University, Štip

Snežana Jovanova-Mitkovska

snezana.jovanova@ugd.edu.mk
Fakultet obrazovnih nauka, Univerzitet „Goce Delčev“, Štip
Faculty of Educational Sciences, Goce Delčev University, Štip

Biljana Popeska

biljana.popeska@ugd.edu.mk
Fakultet obrazovnih nauka, Univerzitet „Goce Delčev“, Štip
Faculty of Educational Sciences, Goce Delčev University, Štip

Tamara Nikolić

tamara.v.nikolic@gmail.com
Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
Faculty of Philosophy, University of Belgrade

Nikola Koruga

koruganikola.ae@gmail.com;
Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
Faculty of Philosophy, University of Belgrade

Kristina Mladenović

tina.mladjenovic@gmail.com
Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
Faculty of Philosophy, University of Belgrade

Tomislav Buntak

tomislav.buntak@gmail.com
Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb

Zlata Tomljenović

zlatatomljenovic@gmail.com
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Faculty of Teacher Education, University of Rijeka

SaraNegovetić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Faculty of Teacher Education, University of Rijeka

Robert Šimrak

rsimrak@alu.hr
Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb

Renata Burai

rburai@alu.hr

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb**Goran Radoš**, poslijedoktorand

grados@hrstud.hr

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb**Tanja Dabo**

tanjadabo2018@gmail.com

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb**Tatjana Stojanović**

tatjanast@me.com

Klinika za psihijatriju Vojnomedicinska Akademija Beograd
Psychiatric Clinic of the Military Medical Academy, Belgrade**Bojana Škorc**

bskorc@yahoo.com

Fakultet likovnih umjetnosti, Univerzitet umetnosti u
Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts, Belgrade**Alen Novoselec**

alen.novoselec@gmail.com

Akademija likovnih umjetnosti, Sveučilište u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb**Sanja Krsmanović Tasić**

sanja.k.tasic@gmail.com

International drama/theatre and aducation Association/
Centre for Drama in Education and Art/Hleb Theatre/
Artistic Utopia**Josip Zanki**

zankijosip@gmail.com

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu
Academy of Fine Arts, University of Zagreb**Maja Bosnar**

art.majabosnar@gmail.com

Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u
Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts, Belgrade**Danica Ćirić**

danica.ciric@grupa484.org.rs

Grupa 484

Antonija Balić Šimrak

a.balicsimrak@gmail.com

Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
University of Zagreb, Faculty of Teacher Education**Aleksandra Joksimović**

alexandra.joximovic@gmail.com

Fakultet likovnih umjetnosti Univerziteta umetnosti u
Beogradu
Faculty of Fine Arts, University of Arts, Belgrade

Impresum

Knjiga rezimea

Međunarodna naučna konferencija

Perspektive umetničkog obrazovanja – refleksije i ishodi

Izdavač

Fakultet likovnih umetnosti, Beograd

Za izdavača

Dimitrije Pecić

Urednice

Aleksandra Joksimović

Bojana Škorc

Maja Bosnar

Tehnički urednik

Ivan Krgović

Lektura tekstova na srpskom jeziku

Bojana Novaković Skopljak

Dizajn i grafička obrada

Ivan Krgović

ISBN-978-86-88591-33-1